

я предупреждава, че не иска клюки и да чува нещо от семейството извън къщи” (м., р. 1946 г., грастари). За гребенарите от Североизточна България в началото на XX век е важно момичето „да е необикновено способно в хващането на кокошки” (Макфий 2007: 77), а за циганите от Сърбия желано да влезе в тяхното семейство е момиче, показало заложби да проси (Petrovic 1935: 27).

Физическата красота /”шукарипе”/ е другото особено ценено качество... „Да е бяла... Да не е слаба много... Абе най-търсим при нас да е бяла – черната, колкото и да се маже*, пак ѝ личи” (м., 1956 г., „тракийски” калайджия). От друга страна социалната представа за красива жена при циганите/ ромите е по-специфична от тази на макрообществото – акцентира се на доброто здраве като гаранция за работоспособност и плодовитост.

Изборът на родителите при циганските/ ромските групи, най-често двамата, по-рядко само бащата (лингурари, кардараши) или само майката (хорохая) е задължителен за младите. Така чрез отнемане правото на лично мнение на циганската/ ромската девойка се ограничава и нейната свобода. Обикновено момиче се търси в близките населени места (в миналото - в катуна), където живеят представители на групата, но ако няма подходящо, се отива и по-далеч.

През последните 30-40 години по време на традиционните годишни срещи на “тракийските” калайджии (най-голямата, от които е на Тодоровден в Стара Загора) младите имат възможност да се видят и харесат. Ако се искат, още тук си дават “нишани” - кърпа, пръстенче или друг дребен личен предмет. След това доверяват своето желание на родителите си и сватовете се спазаряват относно новото семейство. Ако младите не се искат, оставят на родителите да откажат. В други случаи договорките стават между самите родителите: „Аз теб те познавам от малка, знам те откъде си, чия си дъщеря, имаш син хубав, имам дъщеря. Като обещавам и като приятелка те питам, а бе, вместо да си дам дъщерята, ела да ти я дам на теб, защото знам, че с теб по-добре ще живее, ти ако си съгласна, запознаваме си децата и се сватосваме!” (ж., р. 1960 г.) (Цит. по Пампоров 2006: 145).

Кардарашите, след като харесат девойка за снаха, разпитват за родителите и тяхното материално състояние, разучават роднините, осведомяват се какво е и самото момиче. Чак след това казват на сина си и го питат

* Сред „тракийските” калайджии и хорохане рома е популярен т.нар. сключомен – вещество, което се слага в юмадата за избелване, носеща същото име.